

Református hit- és erkölcsstan 5-8. évfolyam

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések: A hit- és erkölcsstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittancsoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (nagykorú tanuló esetében tanulói) kérelemre, jogszabályban előírt határideig, (rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcsstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza. A hit- és erkölcsstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.). Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv: A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés: A helyi tanterv a 2011. évi CXC tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.

A hit- és erkölcsstan tantárgy célrendszere és feladatai:

A hit- és erkölcsstan tantárgy alapvető feladata a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcsstan komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

- a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;
- a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttere, formái, stb.);
- a magyar református identitás fő jellegzetességei;
- a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;
- a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;

- a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet);
- élethelyzetekben, etikai kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;
- Egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése. Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján). Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcstan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcstan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára. A fő cél kibontása többrejtű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is. Ezek a célok alkalmazkodnak az iskolai tanmenetekhez, tudásbővítéshez.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás: A hit- és erkölcstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- Erkölcsi nevelés. A hit- és erkölcstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés. A hit- és erkölcstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.
- Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség. Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek

segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empátiás és egymást segítő megélésére.

- Családi életre nevelés. A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi háttérének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzeteket tudatosan élje meg.
- Testi és lelki egészségre nevelés. A hit- és erkölcstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
- Fenntarthatóság, környezettudatosság, környezetvédelem. Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.
- Médiatudatosságra nevelés. Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai: Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szóveszesen történik. A szóveszes értékelés arra vonatkozik, hogy az adott időszak során a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul. A második évfolyam második félévében és minden további évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szóveszes értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét a KRÉTA rendszeren keresztül értesíti. A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsopottjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktatónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcstan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is,

akik sem hit- és erkölcsstan oktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktátónak szem előtt kell ezt tartania.

- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által. 27 Mindezek alapján az értékelés alapelvei:
- A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvételű, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Taneszközök: A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott, Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára. Iskolánk tanuló felé erkölcsi kíváncsiom hogy otthon is rendelkezzenek Bibliával.

5. ÉVFOLYAM Bibliai történetek:

- Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4)
- Az első emberpár és a bűneset (1Móz 2,4-25; 1Móz 3)
- Bábel tornya (1Móz 11,1-9)
- Mindent szabad nekem? (1kor6,9-13) (Bábel tornya)
- Isten követői, a próféták; az ország kettészakadása (1kir 11,26-12,19)
- Illés próféta (1Kir 17,1-7; 18,20-46)
- Illés és a sareptai özvegy (1kir 17,8-24)
- Elizeus próféta (2kir 2,1-18)
- Elizeus és Naamán (2Kir 5,1-19)
- Dániel Babilonban: a király álma (Dán 2)
- Három ifjú a tüzes kemencében (dán 3,1-27)
- Dániel az oroszlánok vermében (dán 6,2-25)
- Jónás próféta (Jón 1-4)
- Isten igéje választás elé állít (Jer 36)
- Ezékiel próféta és a fogság (ez 1-3)
- Adventi várakozás az ószövetségben (Zak 9,9)
- Az ószövetségi próféták Jézus eljövételéről (ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3)
- Keresztelő János prófétai működése (Lk 3,1-18)
- Jézus Krisztus megkeresztelkedése (Mt 3,13-17)
- Jézus Krisztus megkísértése (Lk 4,1-13)
- A böjt Jézus krisztus szerint (Mt 6,16-18. ézs 58)
- Máté elhívása (Mt 9,9-13)
- A magvető példázata (Mt 13,3-23)
- Az igazgyöngy példázata (Mt 13,45-46)

- Aki kösziklára épít (Mt 7,24-27)
- A gonosz szőlőmunkások (Mt 21,33-45)
- Júdás elárulja Jézust (Mt 26,14-16; 26,47-56)
- Jézus megmossa a tanítványai lábát (Jn 13,1-11)
- Jézus és Tamás (Jn 20,24-29)
- Saul megtérése (Apcsel 9,1-30)
- Isten embereken keresztül cselekszik: Lídia (Egyháztörténet zsidóság és keresztyénség)
- Az egyház megalakulása, az első keresztyén gyülekezet (A keresztyének és a római Birodalom)
- Pál apostol a pogányok apostola
- Pál apostol missziói útjai

Kapcsolódó témák: A Biblia világa, a református egyházközség és a református szokásrendszer alapelemei. A tanuló saját világa: amilyen ő maga és amilyennek látják közvetlen közösségek: család, iskola, kortárs csoportok. Döntéshelyzetek, emberi kapcsolatok, személyes tulajdonságok és képességek, érték, értékválasztás. Mindennapi kísértések, indulataink és szavaink . Mit jelent hinni?

Minimum követelmény: A következő történetek korosztályi szintű ismerete: A bűneset, Bábel tornya, Dániel az oroszlánok vermében, három ifjú a tüzes kemencében, A magvető példázata, Az igazgyöngy példázata. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Illés, Dániel, Jónás, Keresztelő János, Máté, Pál apostol, Luther Márton. Részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben. A következő fogalmak korosztály szinten való megfogalmazása: kísértés, érték, Messiás, Krisztus. A református Istentisztelet fő részeinek ismerete és néhány különleges Istentisztelet megnevezése. Az első keresztyén gyülekezet fő jellemvonásainak ismerete. Az egyházi év fő ünnepeinek ismerete (neve, mikor és mit ünnepelünk). Az év anyagához tartozó, a segédletekben megtalálható egyházi ének módszertani ajánlásból 5 ré-i és 5 ifjúsági ének ismerete.

6. ÉVFOLYAM Bibliai történetek:

- 1. parancsolat – Az egyiptomi szabadulás története (2Móz 14,15-31)
- 2. parancsolat – Az aranyborjú (2Móz 32),
- 3. parancsolat – Dávid és Góliát (1sám 17)
- 4. parancsolat – Salamon templomot épít az úrnak (1Kir 6; 8,22-61)
- 5. parancsolat – Dávid és Absolon (2sám 15,1-16)
- 6. parancsolat – Káin és Ábel (1Móz 4,1-16)
- 7. parancsolat – Dávid és Betsabé (2sám 11,1-12,23)
- 8. parancsolat – Géházi kapzsisága és bűnhődése (2Kir 5,19-27)
- 9. parancsolat – A Nagytanács elhatározza Jézus halálát (Jn 11,45-57; Mk 14,56-64)
- 10. parancsolat – Nábót szőlője (1Kir 21)
- Jézus és a Tízparancsolat (Mt 12,9-14; Lk 10,25-28)
- Jézus a megdicsőülés hegyén (Mt 17,1-8)
- Az adós szolga példázata (Mt 18,21-35)
- Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban (lk 9,51-56)
- A tékozló fiú példázata (Lk 15,11-32) • A tíz leprás meggyógyítása (Lk 17,11-19)
- Jézus megszólítja a gonosztevőt a kereszten (lk 23,32-43)
- Jézus Krisztus feltámadása (Mt 28,1; Jn 20,26)
- Az első gyülekezet (Apcsel 11,19-26; 2,42-47) Egyháztörténet:
 - Az Apostoli hitvallás
 - Augustinus és az egyházatyák
 - István király: a magyar keresztyén egyház kezdetei
 - Assisi Ferenc és a szerzetesrendek
 - Az egyház megreformálásának az igénye
 - Reformáció

- Luther Márton
- Kálvin János
- Magyar reformátorok a környezetünkben
- A bibliás fejedelem
- Protestáns fejedelmek

Kapcsolódó témák: A Biblia világa A református egyházközség és a református szokásrendszer alapelemei. A tanuló saját világa: amilyen ő maga és amilyennek látják közvetlen közösségek: család, iskola, kortárs csoportok, nép. emberi kapcsolatok és érzelmi hátterük ,kapcsolat a másik nemmel,vágyak. A hit megvallása, ünnep és ünneplés és gyülekezet története.

Minimum követelmény: részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben.

A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: Az aranybörjű, A tékozló fiú példázata, A tíz leprás meggyógyítása. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Dávid, Mózes, Nábót, Kálvin János, István király, és legalább egy, a környezetben élt magyar reformátor. A reformáció és az úrvacsora fogalmának és jelentőségének az ismerete. A tízparancsolat, a Biblia könyveinek, valamint a Mt 5,17 memoriter szintű ismerete. Az év anyagához tartozó, a segédletekben megtalálható egyházi ének módszertani ajánlásból 5 ré-i és 5 ifjúsági ének ismeret

7. ÉVFOLYAM Bibliai történetek:

- Ézsaiás próféta elhívása (Ézs 6)
- Jeremiás próféta elhívása (Jer 1,1-10; 1,17-19)
- Aki Isten népét választja (Ruth története)
- Mária éneke (Lk 1,46-56)
- Jézus a boldog életről tanít (Mt 5,3-10)
- A nagy parancsolat (Lk 10,38-42)
- Jézus önmagáról tanít: „én vagyok” mondások (Jn 6,35. 51; 8,12; 10,7-15; 11,25; 14,6; 15,1-2)
- A tíz szűz példázata (Mt 25,1-13)

- A bolond gazdag (Lk 12,16-21)
- Jézus a tengeren jár, (Mt 14,22-33)
- A kapernaumi százados szolgája (lk 7,1-10)
- Jézus nikodémus (Jn 2,23-3,21)
- A házasságtörő nő (Jn 8,1-11)
- István vértanú (Apcsel 6,1-15)
- Pál apostol missziói útjai (Apcsel 14,8-18; 16,1-10; 19,1. 23-40)
- Pál útja Rómába (Apcsel 27-28)
- Jézus megkenetése Betániában (Jn 12,1-8)
- Jézus Krisztus feltámadása, Mária a sírnál (Jn 20,11-18)
- Jézus 7 szava a kereszten (Mt 27,46; lk 23,34-43; 23,46; Jn 19,26-27)
- Ezékiel látomása a csontok feltámadásáról (ez 37)
- Péter és Kornéliusz (Apcsel 10)

Egyháztörténeti témák:

- Gályarabok, hitvalló őseink
- A protestánsok küzdelmei (vallásszabadság, vallási egyenjogúság)
- Szüntelen imádkozzatok! Szikszai György: tanítások és imádságok
- Protestáns nők Isten szolgálatában: Lorántffy Zsuzsanna, Árva Bethlen Kata
- Magyar protestánsok a magyar irodalomban
- Hitvalló elődeink (saját iskolából hitvalló elődök)
- Keresztyén felekezetek

Kapcsolódó témák: A református egyházközség és a református szokásrendszer alapelemei, a Mre diakóniája , más keresztyén felekezetek és az ökumené , emberi kapcsolatok és érzelmi háttérük , elfogadás és kirekesztés, ítélkezés, előítéletek és krisztusi elfogadás, a hit megvallása, hitvallónak lenni, Ünnepe és ünneplés , A teremtés hete, gyászolók vasárnapja)

Minimum követelmény: részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben. A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: A bolond gazdag példázata, Boldogmondások, A tíz szűz példázata, Kornéliusz és Péter története. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Pál apostol, István vértanú, és egy szabadon választott, tanult magyar reformátor. A következő fogalmak korosztályi szintű ismerete: fohász, ökumené, diakónia. Jézus „én vagyok” mondásai közül egy szabadon választott mondás memoriter szintű ismerete. Pál apostol missziói útjai közül legalább 3 állomás ismerete. A 17-19. század legalább két magyar protestáns alakjának, a nevének és munkásságának ismerete. Tudják a gályarabok történetét a saját szavaikkal megfogalmazni. Az év anyagához tartozó, a segédletekben megtalálható egyházi ének módszertani ajánlásból 5 ré-i és 5 ifjúsági ének ismerete.

8. ÉVFOLYAM Bibliai történetek:

- Gedeon története (Bír 6-7)
- Mária és Márta (Lk 10,38-42)
- A szeretet himnusza (1Kor 13)
- Jeremiás a fazekasnál (Jer 18,1-11)
- Jézus tanít: só és világosság (Mt 5,13-16)
- A talentumok példázata (Mt 25,14-30)
- A gazdag ifjú (Lk 18,18-27)
- Búza és konkoly példázata (Mt 13,24-30; 13,36-43)
- A szőlőmunkások példázata (Mt 20,1-16)
- A megszállott fiú meggyógyítása (Mk 9,14-29)
- A templom megtisztítása (Jn 2,13-24)
- Jézus és a samáriai asszony (Jn 4,1-42)
- Gyógyítás a Bethesda tavánál (Jn 5,1-15)
- Jézus Heródes előtt (Lk 23,6-12)
- Tanítás a feltámadásról (1Kor 15)
- A Lélek gyümölcse (Gal 5,16-25)

- Az első és a második advent (Jel 22,6-21) Egyháztörténeti témák:
- Isten népéhez tartozom. A református egyház felépítése
- Gyülekezetem élete és működése ma
- Reformátusok határainkon túl
- Áldássá lenni: önkéntesség a Magyar református egyházban
- Férfiak Isten szolgálatában: Kiss Ferenc, Ravasz László, Martin Luther King
- Nők Isten szolgálatában: Zsindelyné Tüdös Klára, példaképek a környezetünkben
- Az MRE missziós tevékenysége
- Misszionáriusok régen és ma, Molnár Mária
- Férfinak és nőnek lenni
- Közvetlen közösségek: család, iskola, kortárs csoportok, nép
- Magyar reformátusok határainkon innen és túl
- Emberi kapcsolatok és érzelmi háttérük
- A média és a virtuális világ hatásai
- Pályaválasztás, jövőkép
- Áldássá lenni
- Az élet értéke

Minimum követelmény: részvétel a közös feladatokban, játékokban, beszélgetésekben. A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: A talentumok példázata, A búza és a konkoly példázata, A gazdag ifjú története. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Ravasz László vagy Kiss Ferenc. A következő fogalmak korosztályi szintű ismerete: misszió. Galata 5,22-23 és Máté 5,13-16 memoriter szintű ismerete. Az egyházi év ünnepeinek és azok tartalmának ismerete. Tudjon felsorolni legalább két országot, ahol magyar református gyülekezetek vannak. Az év anyagához tartozó, a segédletekben megtalálható egyházi ének módszertani ajánlásból 5 ré-i és 5 ifjúsági ének ismerete.